

Muralles de Martorell

Martorell

Ubicació

Comarca: Baix Llobregat
Lloc/Adreça: Nucli antic de Martorell

Coordenades:

Latitud: 41.47494
Longitud: 1.93204
UTM Est (X): 410830
UTM Nord (Y): 4592033

Classificació

Número de fitxa: 08114 - 245
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval Modern
Segle: XI-XVIII
Estat de conservació: Dolent
Notes de conservació: Es desconeix el seu estat, tot i que probablement és deficient.
Protecció: Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Defensa
Observacions protecció: BCIN. Decret 22/04/1949
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Accés: Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: Diversos propietaris
Autoria de la fitxa: Dídac Pàmies Gual. SPAL
Data de registre de la fitxa: dv., 20/03/2015 - 01:00

Descripció

Amb el pas del temps les muralles van esdevenir obsoletes i van ser integrades dins les cases quan no enderrocades. Així diverses actuacions constructives a la trama urbana de la vil·la han permès documentar alguns trams de manera discontinua. Del traçat del costat nord i de ponent a llevant, hi ha referències de la troballa de vestigis de la muralla a cal Montaner i ca la Moderna; els encara visibles descoberts l'any 1969 a una casa del carrer Revall, 65 que donen a la plaça de les Hores on hi ha la traça d'una torre. Es tracta d'un llenç de 4,75 m de llargària per 2,64 m d'alçària amb una de les filades disposada de cantell. Aquest mur era perpendicular a la muralla i es va interpretar com a part d'una torre quadrada. També hi ha notícies de la troballa d'una torre de planta semicircular, enderrocada l'any 1963, que donava al carrer del Riu a l'alçada del carrer de Bailon i de traces de la muralla, del revall i el marge gros a l'interior d'alguns edificis del carrer Anselm Clavé, com per exemple cal Dalmau i cal Ferreret. Al sud, la muralla transcorria per la línia de façanes enderrocada entre 1960 i 1967 al carrer del Mur amb motiu de l'ampliació de la carretera Nacional IIa. A ponent es coneixen vestigis del Portal de l'Anoia, a la Plaça del mateix nom que van ser enderrocats l'any 1970 i d'una torre que encara roman "in situ" al nord de l'església de Santa Maria. A més de la porta de l'Anoia, situada a l'oest, coneixem una sortida al nord del recinte més antic denominat Volta de Santacana; la porta de Subirats, o de la Creu, que conduïa al pont del Diable i el portal dels Frares, situat al sud que donava al convent del caputxins. Dins del recinte, el portal de les Hores, situat a la plaça del mateix nom, posava en comunicació la segona amb la tercera ampliació del recinte emmurallat pel carrer Santacana i el portal de la Font, situat a la plaça de les Germanes Maestre, havia comunicat la tercera amb la quarta ampliació. L'accés del vall i el revall amb les muralles es feia a través d'uns passos estrets que coincideixen amb el traçat dels actuals carrers de la Independència, Aigua, Sant Antoni, Llibertat, Flors, Cambreta i Bailon. Entre la muralla que tancava la vila pel sud -o muralla superior-, i el vall hi havia el Marge Gros, que era una feixa de terra destinada als conreus que tenia una amplària que oscil·lava entre els 12 m a l'alçària de l'antic hospital de Llosetles i 40 m a la del carrer de Dalt. En alçat, la situació i traçat dels diferents trams, torres i portals de la muralla els coneixem majoritàriament a través de gravats, pintures i fotografies que recullen diverses vistes de la població. El dibuix més antic ens permet conèixer el sector del portal de l'Anoia, data de 1668 i va ser realitzat per Pier Maria Baldi. El portal de Subirats, situat prop del Pont del Diable, va ser representat en un gravat de Gabriel Bodenher en 1707. La porta del Revall va ser dibuixada per Francesc Santacana poc abans de que s'enderroqués cap a 1890. El creixement urbanístic i la necessitat de connectar els diversos sectors en els que estava dividida la ciutat, com a conseqüència de la pervivència dels diferents recintes diacrònics de la muralla, que malgrat les ampliacions continuaven mantenint els seus portals al llarg dels carrers de Francesc Santacana i d'Anselm Clavé, va fer que s'enderroquessin en diferents moments a partir de 1925, en que es va procedir a la demolició del portal de les Hores. Actualment són visibles els trams esmentats a l'epígraf anterior, alguns dels quals han estat identificats en fer obres de remodelació als habitatges, però poden romandre en el subsòl o en alçat vestigis del seu traçat a les finques que no han estat objecte de remocions o desmuntatges, com per exemple les que es van posar al descobert fa pocs anys a la finca del carrer Revall 109A.

Observacions:

La fitxa s'ha omplert amb les dades de la fitxa B 15 BCIN-01.BARP del Catàleg de Béns Arquitectònics, Històrics i Ambientals de Martorell, redactat pel Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona.

Història

Martorell va néixer com a vila fortificada a començament del segle XI, prop de l'aiguabarreix del Llobregat i l'Anoia, al peu del castell de Rosanes, en una cruïlla de camins que posava en comunicació el litoral i la Depressió prelitoral amb les terres de l'interior. Aquesta situació va afavorir una intensa activitat comercial que es desenvoluparia al solar de l'actual plaça de l'església, on ja aleshores es va construir un edifici religiós, els vestigis del qual probablement romanen al subsòl de l'església de Santa Maria. Les cases que formaven aquest nucli s'articulaven de manera esgraonada al peu de la serra de les Torretes, a tocar del camí del mercadal. La vila va tenir un creixement rectilini al llarg de la principal via de comunicació amb dos carrers paral·lels importants, creuats perpendicularment per d'altres de secundaris, la situació dels quals estava condicionada per la dels petits torrents que recollien les aigües del vessant septentrional la serra de les Torretes. La muralla va ser estudiada per primera vegada a començaments del segle XX per Fèlix Duran i Canyameres i posteriorment per Isidre Clopas, Ferran Balanza i Alfred Mauri i ha estat objecte de diverses recreacions gràfiques de la mà de Jaume Amat.

Bibliografia

PÉREZ FARRIOLS, J., ET ALII. Catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals i disposicions de protecció per al POUM de Martorell. Ajuntament de Martorell i Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. 2014.

